

Fale masowej paniki w bankach

4 lipca 2012

Kiedy porusza się kwestię trudnej sytuacji Grecji i kryzysów jako takich często pojawia się temat tak zwanych runów na banki. Czym one są? Jaki miały przebieg w historii?

Według oficjalnej definicji runu na bank dostępnej na portalu NBP jest to masowe wycofywanie depozytów z banku, któremu zwykle towarzyszy panika. Run na bank ma miejsce w przypadku utracenia przez depozytariuszy zaufania do banku i przekonania, że pieniądze w nim zdeponowane nie są bezpieczne.

Krótko mówiąc klienci tracą pewność, że ich pieniądze są bezpieczne i pragną je odzyskać. Jak podaje „Financial Times” w Grecji tylko w poniedziałek i wtorek 14 i 15 maja br. z banków wycofano 1,2 mld €, a od końca kwietnia jakieś 5 mld. Panika rośnie, ludzie nie ufają bankom a kryzys się pogłębia. Jak to wyglądało dawniej? Przyjrzyjmy się nieco historii runów na banki i kryzysów jakie miały miejsce w przeszłości a także politycznych skutków podjętych wówczas decyzji.

DENOMINACJA – IV WIEK P.N.E., SYCYLIA

Dionizos z Syrakuz otoczony przez wściekłych pożyczkodawców kazał pod groźbą śmierci zebrać wszystkie metalowe monety a następnie zmienił nominały z jednej drachmy na dwie i spłacił wszystkie zobowiązania.

KIPPER UND WIPPERZEIT – 1620, NIEMCY

Nazwa kryzysu pochodzi o nazw osób pośredniczących w sprzedaży monet. Na początku XVII wieku w Niemczech funkcjonowała ogromna liczba mennic, które wytwarzały monety o wartości

niższej niż ich nominał. Ogromna inflacja spowodowała poważny kryzys, który powstrzymano między innymi poprzez uroczyste przysięgi mincerzy a także edykt cesarski, który zobowiązywał do produkcji monet na terenach podległych Habsburgom według jednego standardu.

Ponieważ był to okres wojny trzydziestoletniej warto przytoczyć jeszcze jedną anegdotę. Aby doprowadzić do upadku przeciwników miasta produkowały w swoich mennicach podrobione monety emitowane przez wroga. Pieniądze te miały niższą wartość realną i gdy najemni żołnierze się zorientowali odmówili służby do czasu aż zapłacili im się w bardziej wiarygodnej walucie.

UPADEK BANKU AYR – 1772, WIELKA BRYTANIA

Dotknęła przede wszystkim Wielką Brytanię i Europę, ale dotarła również do kolonii w Ameryce. W wyniku ryzykownej spekulacji szkocki Ayr Bank utracił 2/3 z powierzonych mu miliona funtów, pociągając przy tym za sobą jeszcze osiem innych szkockich banków. Ostatecznie doprowadziło to do załamania na giełdach w Londynie, Amsterdamie i Paryżu, szczególnie szkodząc Kompanii Wschodnioindyjskiej, która spóźniając się z przekazaniem opłat do budżetu poważnie naruszyło finanse królestwa. W efekcie Parlament ogłosił słynną „ustawę herbacianą” (Tea Act), która była jednym ze źródeł buntu amerykańskich kupców a ostatecznie wybuchu wojny o niepodległość USA.

WIELKA PANIKA – 1873, USA

W wyniku zapaści na rynku stali i żelaza a także ogromnych inwestycji w infrastrukturę kolejową doszło do załamania na światowych giełdach. W USA upadł jeden z największych lokalnych banków, Jay Cook & Co., zaś 19 września 1873 roku

zyskał miano „Czarnego Piątku” . Nowojorska giełda została zamknięta na 10 dni a w ciągu roku ogłoszono aż 5000 bankructw.

Jednym z owoców paniki była decyzja rządu USA o wysłaniu na terytoria Siuksów ekspedycji generała Custer w poszukiwaniu złóż złota. Był to jeden z powodów wybuchu kolejnej wojny z Indianami.

PANIKA – 1907, USA

W październiku 1907 roku indeksy na nowojorskiej giełdzie spadły o blisko 50 procent. Aby uratować rynki najbogatsi przedstawiciele amerykańskiej finansowej elity (J.P. Morgan, John D. Rockefeller, George B. Cortelyou, Lord Rothschild i James Stillman) udzielili poważnych pożyczek zagrożonym bankom.

Konsekwencją kryzysu było podjęcie decyzji o reformie monetarnej a następnie utworzenie systemu Rezerwy Federalnej (Fed), który istnieje do dziś.

SCHWENK BANK RUN – 1914, USA

Instytucje kontrolujące sektor bankowy po odkryciu podejrzanych praktyk z dnia na dzień dokonały zajęcia trzech banków należących do Ladisława W. Schwenka. Wkrótce tłumy chcących odzyskać pieniądze ludzi zgromadziły się wokół placówek.

WIELKI KRYZYS – LATA 1930.

Uważany za największy i najpoważniejszy kryzys jaki dotknął Zachód w całej jego historii. Za jego początek uważa się tak zwany Czarny Czwartek (29 października 1929) kiedy to doszło do załamania na giełdzie. W jego wyniku szacuje się, że upadło blisko 9 tysięcy banków a depozytariusze stracili miliardy

dolarów. Wciąż trwają spory co do tego co konkretnie było źródłem kryzysu, zgoda panuje natomiast co do jego skutków, gdyż kryzys doprowadził do dojścia do władzy między innymi Adolfa Hitlera w Niemczech.

KRYZYS – 2001, ARGENTYNA

Kryzys, który rozpoczął się jeszcze w 1999 roku doprowadził do poważnego spadku PKB Argentyny. Do szczególnie istotnych wydarzeń doszło jednak w 2001, roku rząd dokonał radykalnych cięć w sektorze budżetowym. Pod koniec listopada w obawie o swoje oszczędności ludzie zaczęli masowo wybierać pieniądze z banków, wymieniać lokalną walutę na dolary i wysyłać je za granicę. W efekcie doprowadziło to runu na banki powstrzymanego przez rząd, który na okres 12 miesięcy wydał prawo uniemożliwiające wybieranie z kont większych kwot pieniędzy. W drugiej połowie grudnia na ulicach Buenos Aires i innych miast Argentyny doszło do masowych wystąpień i zamieszek.

Chociaż od czasu ogłoszenia przez bank Lehman Brothers upadku minęło już blisko cztery lata obecny kryzys zdaje się wcale nie kończyć. Z różnych części świata dochodzą do nas sygnały, że sytuacja na świecie wcale się nie polepsza a kolejne państwa powoli stają na granicy bankructwa. Do czego to ostatecznie doprowadzi? Chociaż jak widać powyżej zjawiska kryzysów i runów na banki zdarzały się historii już bardzo dawno temu to jednak obecna sytuacja sprawia wrażenie niepowtarzalnej.

Opracowanie: Victor Orwellsky

Na podstawie: [NYC Magazine](#)

Źródło: [Kod Władzy](#)